

**Varsinais-Suomen Tulevaisuuden sosiaali- ja
terveyskeskus**

Oma-arvioinnin raportointi

Varsinais-Suomi

15.11.2021

1. Varsinais-Suomen Tulevaisuuden sotekeskushankkeen tavoitteet

Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen

Varsinais-Suomen Tulevaisuuden sotekeskushankkeen päämääränä on kehittää alueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita niin, että syntyy yhdenvertaisesti saavutettavia, oikea-aikaisia ja palvelutarpeeseen perustuvia palveluketjuja ja -kokonaisuuksia, jotka soveltuvat käytettäväksi koko hyvinvointialueella. Palveluihin kehitetään asiakaslähtöisiä ja järkeviä yhtenäisiä toimintamalleja, jotka lisäävät palvelujen saatavuutta alueen asukkaille. Palvelut pyritään ajoittamaan asiakkaan tarpeen mukaan oikeaan aikaan ja huolehditaan siitä, että ne muodostavat sujuvan palvelukokonaisuuden, joka takaa myös niiden jatkuvuuden.

Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön

Hankkeen lähtökohtana on toiminnan painopisteen siirtäminen korjaavista palveluista ennaltaehkäisevään toimintaan ja palvelutarpeen varhaiseen tunnistamiseen. Palveluihin tuodaan uusia toimintamalleja, joiden avulla palvelujen tarve voidaan tunnistaa ajoissa ja tarpeeseen vastataan mahdollisimman pian. Ennaltaehkäisevä ja ennakoiva toiminta yhdistyy palvelujen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden kehittämiseen.

Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen

On tärkeää, että varsinaissuomalaisille pystytään tarjoamaan laadukkaat ja yhdenvertaiset, tarpeeseen perustuvat, asiakas- ja kustannusvaikuttavasti toimivat palvelut. Palveluja kehitetään tutkittuun tietoon nojaten käyttämällä sitä hyödyksi uusien toimintatapojen käyttöönotossa ja jalkauttamisessa. Laadukkaiden palvelujen kehittäminen tarkoittaa käytännössä toiminnan jatkuvaa arviointia kehittämistyön aikana ja toiminnan uudelleen suuntaamista tarvittaessa.

Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden kehittäminen

Hankkeessa edistetään organisaatio- ja sektorirajat ylittävää palvelujen yhteentoimivuutta, joka parantaa toiminnan vaikuttavuutta ja sujuvuutta. Varsinais-Suomen pirstaleisessa toimintakentässä on erityisen tärkeää luoda alueellisesti yhtenäisiä toimintatapoja. Lisäksi tavoitteena on ammattilaisten välisen yhteistyön ja työn monialaisuuden lisääminen.

Kustannusten nousun hillitseminen

Kustannuksiin vaikutetaan kehittämällä palveluja kaikkien edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti. Toimivien ja sujuvien palveluketjujen ja -kokonaisuuksien luominen tavoitteet huomioiden mahdollistaa alueelle kustannusvaikuttavien sotepalvelujen kokonaisuuden luomisen.

2. Tulos- ja prosessiarviointi kehittämistoimenpiteittäin

2.1 (Keskitetty etäpalveluiden tuotantoyksikkö) Virtuaalinen sotekeskus

Toimenpide vastaa seuraaviin hyötytavoitteisiin:

1. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen
2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön
3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen
5. Kustannusten nousun hillitseminen

Arviointiasetus ja lähtötilanne

Varsinais-Suomen Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskushjelman ensimmäisessä vaiheessa käynnistettiin toimenpide, jonka tavoitteena oli kehittää ja käyttöönottaa Varsinais-Suomessa perustason palvelutuotannon tueksi maakunnallinen etähoidon keskitetty palvelutuotanto (jatkossa digiklinikka). Perustettavan digiklinikan oli tarkoitus erikoistua ensivaiheessa terveydenhuollon etähoitointerventioiden tuottamiseen ja laajentaa toimintakenttää jatkossa myös sosiaalihuollon etänä tuotettaviin interventioihin. Toimenpiteen valmistelutyössä kävi ilmi kaksi merkittävää haastetta: 1) palvelutuotannon kokoaminen sekä 2) ylikunnallisen palvelutuotannon järjestämisen siirto yhdelle toimijalle ja tietojärjestelmien tehokkaan käytön mahdollistaminen. Ensimmäinen haasteista pyrittiin ratkaisemaan hankintakilpailutuksen kautta, joka toteutettiin 6/2021. Jälkimmäiseen haasteista ei ole pystytty löytämään hankeaikataulussa riittävän hyvin toteutettavissa olevaa mallia. Siksi toimenpiteen toteutus alkuperäisessä muodossaan on keskeytetty ja suunnataan uudelleen. Toimenpiteessä laaditaan suunnitelma Varsinais-Suomen hyvinvointialueen virtuaalisesta sote-keskuksesta.

Tulostavoite 1		
Laatia Varsinais-Suomen sähköisten palveluiden toteutus- ja käyttöönottosuunnitelma, joka mahdollistaa niiden saatavuuden kaikille alueen asukkaille		
mittarit / kriteerit	tiedonkeruun ja arvioinnin menetelmät	lähtötilanteen arvioinnin tulokset
Varsinais-Suomen alueelle on suunniteltu virtuaalinen sote-keskus, joka tarjoaa sähköisten palvelujen käyttöönotto-, kehittämistukea ja sisältöjen hallintaa keskitetysti.	Projektin oma-arviointi	Varsinais-Suomessa ei ole olemassa yhtenäistä virtuaalista sotekeskusta. Sähköiset palvelut tarjotaan pirstaleisesti.
Prosessitavoite 1		
Tunnistetaan alueella käytössä olevista sähköisistä palveluista ne, jotka voidaan yhdenvertaisesti järjestää hyvinvointialueen asukkaille.		
Kerätään tietoa käytössä olevista sähköisistä palveluista, hallintamalleista, käyttäjämääristä ja sopimustekniikasta.	Selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajilta yhteistyöverkoston avulla.	Alueen sähköisistä palveluista ei ole yhtenäistä kuvaa, paitsi OmaOlo-palvelun osalta (22/27 kuntaa palvelutuotannossa)

Muodostetaan nykytilan kuvaus alueen käytössä olevista sähköisistä palveluista. Tunnistetaan palveluista koko alueella käytettävissä olevat.	Projektin oma-arviointi	
Prosessitavoite 2 Suunnitellaan hyvinvointialueen kattava virtuaalinen sotekeskus		
Valitaan sähköiset palvelut, joita virtuaalinen sotekeskus tuottaa, esim. kotiin tarjottavat etäpalvelut, hoidon ja palvelutarpeen arviot, etävastaanotot, sähköiset lomakkeet jne.	Nykytilan kuvauksen jälkeen projektin oma-arviointi.	Keskeytetyssä ”digiklinikka” -toimenpiteessä tehtyjä suunnitelmia voidaan hyödyntää työskentelyssä.
Laaditaan palvelukohtaiset toteutus- ja käyttöönottosuunnitelmat sähköisistä palveluista, prosesseista ja toimintatavoista.	Projektin oma-arviointi.	
Prosessitavoite 3 Laaditaan suunnitelma virtuaalisen sotekeskuksen tuotannon toteuttamisesta hyvinvointialueella		
Tuotetaan ehdotus virtuaalisen sotekeskuksen hallinnoinnista ja palvelutuotannosta.	Projektin oma-arviointi.	Virtuaalista sotekeskusta ei ole olemassa alueella.
Laaditaan virtuaalisen sotekeskuksen palvelukuvaus.	Projektin oma-arviointi.	

Prosessi- ja tulosseuranta

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.5.2021

Tarkemman projektisuunnitelman mukaan keskitetyn etäpalveluiden tuotantoyksikön (digiklinikan) tuotantovaihetta tavoiteltiin alkavaksi huhti-kesäkuussa -21. Toimenpiteen tuotantomuotoon liittyvän SWOT-analyysin perusteella tuotantomuodoksi esitettiin ostopalvelua. Tuotantomuodosta tehtiin päätös ohjausryhmässä joulukuussa 2020 ja hankkeen rahoittaja hyväksyi tämän ostopalveluhankinnan myös joulukuussa 2020. Palvelutuotannon ostoon ja siihen liittyvään hankintaan sekä kilpailutukseen liittyvää hankintaosaamista päädyttiin hankkimaan ulkoiselta palveluntuottajalta. Hankintaosaajan kilpailutus sekä siihen liittyvä hankintapäätös tuli lainvoimaiseksi maaliskuussa 2021. Digiklinikan palvelutuotannon kilpailutusta ja tarjousdokumentaatiota ryhdyttiin valmistelemaan huhtikuun alussa. Hankintaan liittyen laadittiin myös tarkennettu prosessikuvaus digiklinikan toiminnasta sekä palvelukuvaus.

Prosessikuvauksen ja palvelukuvauksen sekä tarkemman tuotantosuunnitelman laatimisen myötä kävi ilmi, että digiklinikan palvelutuotanto Varsinais-Suomen hajanaisissa palvelu- ja tietojärjestelmissä on erittäin haasteellista. Tähän ratkaisuksi ehdotettiin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin potilastietojärjestelmän käyttämistä digiklinikan potilastietojärjestelmänä. Kyseisen potilastietojärjestelmän käyttämisellä pyrittiin ratkaisemaan ylikunnallisen ja organisaatorajat ylittävän palvelutuotantomallin tietosuojan ja GDPR:n noudattamisen tuottamat haasteet, kuten rekisterinpitäjäyys. Toisena ongelmana nousi esiin kuntien järjestämisvastuuseen liittyvät seikat.

Edellä mainittuihin haasteisiin ei kyetty kuluneen 7 hankekuukauden aikana löytämään ratkaisua, jolla olisi voitu varmistaa digiklinikan toiminnan aloitus toimenpiteelle asetetun aikataulun ja tavoitteiden mukaisesti. Tästä syystä toimenpiteen eteneminen tuotannollisena etäpalveluysikkönä keskeytettiin.

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.11.2021

Toimenpiteen keskeyttämisen jälkeen asiantuntijoiden ja sidosryhmien on käyty keskusteluja, jotka ovat osoittaneet, että digiklinikan tuottamat toiminnan hyödyt nähdään tavoittelemisen arvoisina.

Toteutuessaan digiklinikan avulla olisi voitu vapauttaa esimerkiksi Omaolo-palvelukanavaan käytettyjä ammattilaisresursseja, perusterveydenhuollon palveluaikoja laajentaa, sekä yhdenmukaistaa etäpalveluiden saatavuutta koko Varsinais-Suomen alueella. Tulevan hyvinvointialueen yhtenäisten hallinnollisten ratkaisujen sekä yhtenäisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän käytön myötä olisi suunnitelman mukainen etäpalvelutuotanto mahdollista toteuttaa.

Toimenpide suunnataan uudelleen niin, että laaditaan hyvinvointialueelle sähköisten palveluiden palvelukohtainen toteutus- ja käyttöönottosuunnitelma, joka mahdollistaa tulevaisuudessa sähköisten palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden Varsinais-Suomessa. Työskentely on aloitettu laatimalla toimenpiteelle tavoitteet ja suunnitelma, joiden toteutus alkaa syksyllä 2021.

Tulos- ja prosessitavoitteiden seurannan ja arvioinnin tulokset

Mitattava tavoite ja mittari	Seurannan ja arvioinnin tulos	kevät 2021	syksy 2021	kevät 2022	syksy 2022
Kuvataan käytössä olevat sähköiset palvelut	Sähköisten palvelujen kuvaus on tehty kyllä / ei	-	ei		
Tunnistetaan yhdenvertaisesti tuotettavat sähköiset palvelut.	Tunnistaminen tehty kyllä / ei	-	ei		
Laaditaan palvelukohtaiset toteutus- ja käyttöönottosuunnitelmat.	Suunnitelmia tehty xx / xx	-	-		
Laaditaan ehdotus virtuaalisen sotekeskuksen hallinnoinnista ja tuotannosta.	Ehdotus tehty kyllä / ei	-	ei		
Laaditaan virtuaalisen sotekeskuksen palvelukuvaus.	Palvelukuvaus laadittu kyllä / ei	-	ei		

2.2 Henkilökohtaisen asiakasohjauspalvelun tuotannollinen pilotointi

Toimenpide vastaa seuraaviin hyötytavoitteisiin:

1. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen
3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen
5. Kustannusten nousun hillitseminen

Arviointiasetelma ja lähtötilanne

Tulostavoite 1 Tuottaa asiakaslähtöisesti sujuvaa, oikea-aikaista ja tarpeellista asiakasohjauspalvelua, jonka seurauksena asiakas selviytyy omia voimavarojaan käyttäen		
mittarit / kriteerit	tiedonkeruun ja arvioinnin menetelmät	lähtötilanteen arvioinnin tulokset
Asiakaskokemus	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset	Asiakasohjauspalvelua ei tuotettu tunnistettavassa muodossa alueen terveyskeskuksissa.
Prosessitavoite A Kehittää ja ottaa käyttöön asiakasohjauksen toimintamalli, jossa toiminnan prosessi on kuvattu.		
Toimintamalli on kehitetty	kyllä / ei	Joissakin terveyskeskuksissa monialaista palvelua tarvitsevien asiakkaiden palvelukokonaisuutta oli kehitetty, mutta jalkautuminen oli jäänyt toteutumatta. Yhtenäistä mallia ei ollut.
Asiakasohjaajien työtyytyväisyyskysely	Webropol-kyselyn tulokset	
Prosessitavoite B Aloittaa asiakasohjaus terveyskeskuksissa uutena toimintatapana, joka toimii kehitetyn toimintamallin mukaan		
Pilottiterveyskeskusten ja asiakasohjaajien määrä	Pilottiterveyskeskusten määrä Asiakasohjaajien määrä	
Asiakasohjauksen asiakasmäärä	Potilastietojärjestelmä / Asiakasohjaajien raportointi	
Tulostavoite 2 Kehittää yhteistyötä palvelualueiden välillä		
Asiakasohjaajat tekevät laajaa verkostomaista yhteistyötä	kyllä / ei	Monialaista palvelua tarvitsevien asiakkaiden hoitoa ei suunniteltu ammattilaisten välisessä yhteistyössä.
Prosessitavoite 2A Asiakasohjaajat luovat verkoston, jonka palvelut he tuntevat hyvin ja jonka palveluihin he osaavat ohjata asiakkaita		
Asiakasohjaajien raportoimat yhteistyötahot	Asiakasohjaajien raportointikysely	

Prosessi- ja tulosseuranta

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.5.2021

Asiakasohjaustoiminta on alkanut tai alkamassa neljässä terveyskeskuksessa Varsinais-Suomessa. Uusia terveyskeskuksia rekrytoidaan. Suunniteltu toiminnan laajentamista myös alle 18-vuotiaille, omana pilottinaan. Asiakasohjaajista kaksi on koulutustaustaltaan sairaanhoitajia, yksi on terveydenhoitaja ja yksi sosiaaliohjaaja. Asiakasohjaajat kehittävät toimintaa ja työskentelytapaa jatkuvasti. Yhteistyö asiakasohjaajien välillä toimii hyvin. Asiakasohjaajien työryhmässä on kehitetty asiakasohjauksen toimintamalli, jossa on kuvattuna asiakkaan prosessi. Toimintamalli on viety käytäntöön ja sitä testataan pilottiterveyskeskuksissa. Toimintamallia muokataan asiakasohjaajien kehittyessä työssään ja asiakkailta saadun palautteen myötä. Asiakasohjaajien työtyytyväisyyskyselyyn ovat vastanneet kaikki asiakasohjaajat joka kuukausi.

Työskentelyssä on kehitetty asiakastytyväisyyskysely, joka annetaan asiakkaalle vastattavaksi siinä vaiheessa, kun asiakasohjausprosessi loppuu tai asiakasohjaajan laatima asiakas- tai hoitosuunnitelma valmistuu. Asiakastytyväisyyskyselyn tuloksia raportoidaan toiminnan edetessä. Lisäksi koostetaan asiakkaiden suullista palautetta.

Asiakasohjaajien työn sisällössä painotetaan yhteistyötä ja verkostoitumista. Perehdytyksessä ohjataan erityisesti verkostotyöskentelyyn. Asiakasohjaajat ovat omissa toimintaympäristöissään luoneet itselleen yhteistyöverkosta käymällä esittäytymässä ja kertomassa toiminnasta eri yksiköissä. Yhteistyötä on avattu projektissa kuntien muiden palvelujen (kulttuuripalvelut, sosiaalipalvelut, liikuntapalvelut), järjestöjen ja kelan kanssa.

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.11.2021

Asiakasohjaustoimintaa on laajennettu Varsinais-Suomen terveyskeskuksiin edelleen. Lokakuussa 2021 asiakasohjaaja toimi yhdeksässä terveyskeskuksessa. Asiakasohjaustoiminnan laajentaminen alueelle portaittain on osoittautunut hyväksi toimintatavaksi. Aikaisemmin aloittaneet ja jo toiminnasta kokemusta hankkineet ovat voineet olla tukena uusille aloittajille ja antaa käytännön vinkkejä toimintaan. Asiakasohjaajat ovat kokoontuneet virtuaalisesti yhteen viikoittain. Viikkotapaamisissa on tiedotettu hankkeeseen liittyvistä asioista, seurattu asiakasohjaajien työn etenemistä, konsultoitu asiakastapauksissa sekä kehitetty toimintamallia. Viikkotapaamisten avulla toimintamalli on pysynyt yhtenäisenä, kuitenkin alueelliset toiminnan järjestämiseen liittyvät erot huomioiden.

Asiakasohjaus tuottaa palvelua, jossa monialaista palvelua tarvitsevien tai monimutkaisessa terveys- tai elämäntilanteessa olevien asiakkaiden nykytilanne käydään läpi huolellisesti yhdessä asiakkaan kanssa. Asiakasohjaus mahdollistaa asiakkaalle kuulluksi tulemisen ja tilanteen selkeyttämisen. Asiakasohjauksen asiakkaat ovat pääsääntöisesti erittäin tyytyväisiä saamaansa palveluun. Asiakasohjaustoiminnan sisällöstä kertyy raporttia asiakasohjaajien raportoinnin avulla.

Asiakasohjaajien verkostomainen työskentelytapa on edistynyt toiminnan edetessä. Yhteistyötä tehdään erityisesti sote-palvelujen sisällä, mutta myös muiden tahojen kanssa. Erityisesti 3. sektorin huomioiminen asiakkaan tukipalvelujen järjestäjänä on uusi toimintatapa, jota pyritään laajentamaan edelleen.

Tulos- ja prosessitavoitteiden seurannan ja arvioinnin tulokset

Mitattava tavoite ja mittari	Seurannan ja arvioinnin tulos	kevät 2021	syksy 2021	kevät 2022	syksy 2022
Laatia ja ottaa käyttöön asiakasohjauksen toimintamalli Asiakasohjaajien työtyytyväisyyskysely	Toimintamalli laadittu	kyllä	kyllä		
	Työtyytyväisyyskyselyn tulosten keskiarvo	4,0	4,1		
Tuottaa asiakaslähtöistä asiakasohjauspalvelua Asiakastytyväisyyskysely	Asiakastytyväisyyskyselyn kysymys: Kuinka todennäköisesti suosittelet palvelua tuttavillesi? tulosten keskiarvo	-	10		
Aloittaa asiakasohjaus uutena palveluna Pilotointisopimusten määrä, Asiakastietojärjestelmä	Pilottiterveyskeskusten määrä	4	9		
	Asiakasohjaajien määrä	4	10		
	Asiakkaiden määrä vastaanotolla	24	80		
	Puhelimitse hoidetut asiakkaat		110		
Kehittää yhteistyötä palvelualueiden välillä Raportointikysely	Asiakasohjaajien yhteistyötahojen määrä	27	64		

2.3 Arkeen Voimaa-toimintamallin maakunnallinen palvelutuotanto

Toimenpide vastaa seuraaviin hyötytavoitteisiin:

2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön
3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden parantaminen
5. Kustannusten nousun hillitseminen

Arviointiasetelma ja lähtötilanne

Tulostavoite 1 Arkeen Voimaa – toimintamallin käyttöönotto Varsinais-Suomessa		
Mittarit / kriteerit	Tiedonkeruun ja arvioinnin menetelmät	Lähtötilanteen arvioinnin tulokset
Toimintamallin käyttöön ottavien kuntien määrä	Sopimukset käyttöönotoista	Toimintamalli oli käytössä Varsinais-Suomessa Turussa ja Salossa.
Prosessitavoite 1 Koulutetaan Arkeen Voimaa – toimintamallin ohjaajia		
Ohjaajakoulutukseen osallistuvien määrä ja koulutuksen läpäisseiden määrä	Raportointi toteutuneista koulutuksista	
Prosessitavoite 2 Käynnistetään Arkeen Voimaa - asiakasryhmiä		
Asiakasryhmien määrä Asiakkaiden määrä	Raportointi toteutuneista asiakasryhmistä	
Prosessitavoite 3 Seurataan toimintamallin vaikutuksia asiakkaisiin		
Ryhmään osallistumisen vaikutus elämänlaatuun Asiakastyytyväisyys	WHOQOL – mittari Asiakaspalaute	

Prosessi- ja tulosseuranta

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.5.2021

Toimintamallin levittäminen Varsinais-Suomessa on lähtenyt hyvin liikkeelle. Lähtötilanteessa mukana oli 2 kuntaa, ja huhtikuussa 2021 mukana on 15 kuntaa. Näin ollen keväälle 2021 asetettu tavoite 10 uuden kunnan mukaan lähtemisestä on saavutettu. Koronarajoitusten vuoksi kevään 2021 aikana ei voitu toteuttaa yhtäkään ryhmää alusta loppuun, eikä myöskään voitu tehdä tiedonkeruuta ja toiminnan arviointia. Toukokuussa on alkamassa neljä uutta ryhmää, joista yksi on Teams-välitteinen ryhmä.

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.11.2021

Arkeen Voimaa – toiminnassa mukana olevia kuntia on 15. Uusien kuntien kanssa on neuvoteltu aktiivisesti ja uusia kuntia odotetaan liittyvän mukaan. Ryhmätoimintaa on järjestetty kaikissa kunnissa. Syksyn tavoitteena oli 21 asiakasryhmää, joista 15 toteutui: 13 kohtaavaa ryhmää ja kaksi Teams-välitteistä. Kolme ryhmää jouduttiin siirtämään tammikuulle osallistujamäärän vähyyden vuoksi. Uutena yhteistyönä pilotoitiin ArVo ryhmä Paraisten kaupungin työntekijöille kohentamaan työhyvinvointia. Ryhmässä oli käytössä myös juuri valmistunut ruotsinkielinen materiaali.

Ohjaajakoulutuksia on syksyn aikana järjestetty kaksi. Koulutuksiin osallistui yhteensä 21 koulutettavaa, sekä maallikoita että ammattilaistaustaisia henkilöitä. Lisäksi syyskuussa järjestettiin valtakunnallinen Master Trainer -kouluttaja koulutus, jossa koulutettiin Varsinais-Suomeen neljä uutta kouluttajaa. Tällä taataan omavaraisuus ohjaajakoulutusten suhteen, ilman ostettavaa työvoimaa muista kunnista.

Opiskelijayhteistyö on aloitettu Turun ylemmän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa. Yhteensä viisi opiskelijaa tekee opinnäytetyönsä Arkeen Voimaa -toiminnasta. Lisäksi on käynnistetty Arkeen Voimaa -opintokokonaisuus (5op), jossa opiskelijat osallistuvat Arkeen Voimaa -ryhmään ja halutessaan myös ohjaajakoulutukseen osana opintoja. Toiminta on valtakunnallinen pilotti ja näitä yhteistyön tuloksia tullaan käyttämään myös muilla hyvinvointialueilla tarpeen mukaan.

Markkinointia on tehostettu syksyn aikana sosiaalisen median eri kanavissa; Instagramissa, Facebookissa ja Twitterissä. Jokaisessa kanavassa on viikoittain toimintaan liittyviä nostoja. Toiminnan esittelyjä on pidetty syksyn aikana yhteensä 51 kappaletta. Lisäksi esittelyyn tarkoitettut Arkeen Voimaa -hyvinvointivideot on kuvattu ja editoitu, videot julkaistaan tammikuussa. VSSH:n asiakasraadissa on tehty yhteistyötä syksyn aikana. Raatilaiset ovat antaneet positiivista palautetta kuvatuista hyvinvointivideoista, jotka he saivat arvioida.

Tulos- ja prosessitavoitteiden seurannan ja arvioinnin tulokset

Mitattava tavoite ja mittari	Seurannan ja arvioinnin tulos	kevät 2021	syksy 2021	kevät 2022	syksy 2022
Toimintamallin käyttöönotto	Toimintamallia käyttävien kuntien määrä /27	15/27	15/27		
Toimintamallin ohjausosaamisen lisääminen	Koulutusten määrä	0 / 4	2/4		
	Koulutetut / koulutus	0 / 20	8/20 13/20		
Asiakasryhmien käynnistäminen	Asiakasryhmien määrä	4 / 21	15/21		
	Asiakkaiden määrä	32 / 32	149/252		
Toimintamallin vaikutus asiakkaisiin	WHOQOL-kysely toteutettu	32 / 32	149/149		
	Asiakaspalaute kerätty	-	8/149 kesken		

2.4 Elintapaohjauksen prosessinomainen palvelutuotanto ja unettomuuden lääkkeetön hoito – koulutukset

Toimenpide vastaa seuraaviin hyötytavoitteisiin:

2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön
3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden parantaminen
5. Kustannusten nousun hillitseminen

Arviointiasetus ja lähtötilanne

Tulostavoite 1 Unettomuuden lääkkeettömän hoidon hoitosuosituksen mukaisen hoitomallin käyttöönotto		
mittarit / kriteerit	tiedonkeruun ja arvioinnin menetelmät	lähtötilanteen arvioinnin tulokset
Lisätään unettomuuden lääkkeettömän hoidon osaamista Varsinais-Suomen terveyskeskuksissa	Kysely koulutuksen alussa, teoriaosuuden jälkeen, käytännön toteutuksen jälkeen sekä vuoden seurantajakson jälkeen.	Unettomuuden Käypä hoito suosituksen mukaista pitkäkestoisen unettomuuden hoitoa ei toteutunut terveyskeskuksissa.
Prosessitavoite 1 Koulutetaan unihoitaja jokaiseen terveyskeskukseen		
Koulutukseen osallistuvien organisaatioiden ja unihoitajien määrä. Koulutuksesta valmistuneet	Kysely Koulutusseuranta	
Prosessitavoite 2 Implementoidaan unikoulumalli osaksi perusterveydenhuollossa tarjottavia palveluita		
Implementointisuunnitelma tehty jokaisessa terveyskeskuksessa	kyllä / ei	
Implementointisuunnitelman toteutuksen seuranta Uniohjausta toteuttavat organisaatiot ja asiakasmäärät	kysely Potilastietojärjestelmä	

Prosessi- ja tulosseuranta

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.5.2021

Rekrytoitu jokaisesta alueen perusterveydenhuollon organisaatiosta koulutukseen osallistujat. Kaksi koulutusryhmää käynnistetty. Raportoitu koulutuksen etenemisestä perusterveydenhuollon johdolle ja tuettu tältä osin toiminnan jalkauttamista.

Vaikuttavuuden arvioinnin mahdollistamiseksi työstetty tutkimussuunnitelma ja haettu alueen kunnista tutkimusluvut. Koulutuksen aloittaneille ja perusterveydenhuollon lääkäreille kohdistettu Webropol-kysely alkutilanteen kartoitusta varten.

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.11.2021

Järjestetty uusi koulutus unihoitajien toiminnan varmistamiseksi. Tähän mennessä palvelua on tarjolla yhdeksässä perusterveydenhuollon organisaatiossa.

Järjestetty kaikille koulutuksen käynneille ja aloittaville esihenkilöineen tilaisuus, jonka kautta tuettu toiminnan aloittamista. Aloitettu työstämään alueellisesti yhtenäiset kirjaamisen ja tilastoinnin ohjeet.

Työstetään jalkauttamisen tueksi alueellinen ohjeistus.

Tulos- ja prosessitavoitteiden seurannan ja arvioinnin tulokset

Mitattava tavoite ja mittari	Seurannan ja arvioinnin tulos	kevät 2021	syksy 2021	kevät 2022	syksy 2022
Koulutetaan unihoitaja jokaiseen terveyskeskukseen	Aloituspajat koulutuksessa	32	30		
	Koulutettavien määrä	29	25		
	Koulutettujen unihoitajien määrä Varsinais-Suomessa	16	27		
Implementoidaan unikoulumalli osaksi pth:n palveluja	Implementointisuunnitelma tehty	4/15	11/15		
	Implementointisuunnitelmaa jalkautetaan	3/15	9/15		

2.5 Perhekeskuksen kehittäminen

Toimenpide vastaa seuraaviin hyötytavoitteisiin:

1. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen
2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön
3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen
5. Kustannusten nousun hillitseminen

Arviointiasetelma ja lähtötilanne

Tulostavoite 1 Luodaan Varsinais-Suomen Perhekeskustoimintamalli, joka yhdistää sote-, sivistys- ja 3. sektorin palvelut yhtenäiseksi kokonaisuudeksi		
mittarit / kriteerit	tiedonkeruun ja arvioinnin menetelmät	lähtötilanteen arvioinnin tulokset
Laaditaan yhtenäinen toimintamalli työpajatyöskentelynä.	Työpajatyöskentelyn toteutuksen tulokset	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat hajanaiset. Alueella on vähän ylikunnallisia tai palvelutasoja yhdistäviä johtamis- ja palvelurakenteita LAPE-palveluissa. Palvelujen sisällön yhdenmukaistamiselle on tarvetta.
Prosessitavoite 1 Konseptoidaan perhekeskustoimintamalli alueellisena yhteistyönä		
Tehdään alkukartoitus perhekeskus- kehittämisen tilasta. Kehitetään toimintamalli työpajatyöskentelyn avulla.	Alkukartoituksen toteutus Työpajatyöskentelyn tulokset	
Prosessitavoite 2 Yhtenäisen perhekeskustoimintamallin jalkauttaminen Varsinais-Suomessa		
Pilotoidaan perhekeskuksen toimintamallia Varsinais-Suomessa	tarkentuu myöhemmin	
Tulostavoite 2 Vahvistetaan ammattilaisten osaamista matalan kynnyksen puheeksi ottamisen menetelmiin		
Matalan kynnyksen puheeksi ottamisen menetelmien käyttöönotot alueella	Raportointi koulutuksista ja menetelmän käyttöönotoista	Matalan kynnyksen puheeksi ottamisen menetelmiin ei järjestetty alueellisia koulutuksia.
Prosessitavoite 1 Lisätään osaamista Lapset puheeksi – menetelmään		
Koulutetaan menetelmän osaajia verkkokoulutuksella	Raportointi koulutuksista	Vastaavaa koulutusta ei ole alueella aiemmin järjestetty.

Prosessitavoite 2 Levitetään Pyydä apua – menetelmää alueella		
Pyydä apua – menetelmän käyttöönotot Varsinais-Suomen kunnissa	Sopimukset käyttöönotoista	Kyseessä Liedossa kehitetty malli varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen ammattilaisille erilaisten arviointikeskustelujen tueksi. Malli oli käytössä Liedossa.

Prosessi- ja tulosseuranta

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.5.2021

Perhekeskustoimintamallin kehittäminen ei ole vielä alkanut. Kehittämistoiminta alkaa alkusyksyllä 2021.

Lapset puheeksi – menetelmä on tutkimukseen perustuva menetelmä, joka on Mieli ry:n alaista toimintaa. Menetelmän kouluttamiseen on laadittu Oulussa verkkokoulutus, jota voidaan käyttää projektissa. Verkkokoulutus toteutetaan syksyllä 2021 Varsinais-Suomessa. Oulun kaupunki toimii Varsinais-Suomen mentorina koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Pyydä apua – menetelmä on käytössä Liedossa varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa vanhempien kanssa käytävissä arviointikeskusteluissa. Menetelmä mahdollistaa ammattilaiselle ottaa puheeksi perheen tuen tarpeita. Menetelmän vastaanotto on ollut positiivinen ja sitä on lähdetty levittämään Varsinais-Suomen muihinkin kuntiin.

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.11.2021

Perhekeskustoimintamallin kehittäminen aloitettiin alkukartoituskyselyllä. Kysely suunnattiin lasten, nuorten ja perheiden palveluita järjestäville tahoille. Kyselyn avulla kartoitettiin nykyistä perhekeskuskehittämisen tilaa alueella sekä selvitettiin ajatuksia hyvinvointialueen perhekeskuskehittämisen suuntaviivoista. Alkukartoituskyselyn tuloksia käytettiin työkaluna syksyn kehittämistyöpajoissa.

Perhekeskuskokonaisuuden alueellisen toimintamallin työstämiseksi järjestettiin kolme työpajaa, johon kutsuttiin osallistujia alueelta. Työpajojen teemat olivat 1) nykytilan kuvaus ja alustava näkemys alueellisesta perhekeskusmallista, 2) perhekeskusten palvelut, osaamisen jakaminen ja konsultatiiviset rakenteet sekä 3) perhekeskuksen johtamismallin pääpiirteet ja kehityssuunnitelma tiekarttoineen. Työpajojen jälkeen syksyn aikana työstetään perhekeskusmalli Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle.

Syksyllä 2021 järjestettiin Varsinais-Suomessa Oulun mallin mukaisen Lapset puheeksi – menetelmäkoulutuksen verkossa. Verkkokoulutus mahdollistaa suuremman osallistujajoukon kouluttamisen kerralla. Koulutus suunnattiin erityisesti mielenterveys- ja päihdetyötä aikuisten parissa tekeville ammattilaisille. Lisäksi mukana on ollut esim. lastensuojelun, perhekeskusten ja varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Koulutuksen myötä Varsinais-Suomeen valmistui yli 50 Lapset puheeksi – menetelmäosaajaa. Menetelmäkoulutus verkkokoulutusmallin avulla on jatkossa sujuvaa, sillä koulutusmateriaali on sähköisessä muodossa. Mallissa on myös ehdotus hyvinvointialueella mallinnetusta LP-koulutusten organisoinnista jatkossa kuntakohtaisten koulutusten sijaan.

Pyydä apua –kuuntelemisen menetelmä on ollut syksystä 2020 alkaen käytössä Liedossa varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa vanhempien kanssa käytävissä vasu-, oppimissuunnitelma ja arviointikeskusteluissa. Menetelmässä kysytään toistuvasti vuosittain samat

kysymykset jokaiselta huoltajalta. Standardoitu menetelmä mahdollistaa ammattilaiselle ottaa puheeksi perheen tuen tarpeita. Menetelmän vastaanotto on ollut erittäin positiivinen ja sitä on levitetty laajasti Varsinais-Suomen kuntiin. Pyydä apua –mallista on laadittu kuvaus menetelmästä ja koulutusmateriaali helposti jaettavaan sähköiseen muotoon. Sen avulla malli voidaan itsenäisesti ottaa käyttöön kunnissa.

Tulos- ja prosessitavoitteiden seurannan ja arvioinnin tulokset

Mitattava tavoite ja mittari	Seurannan ja arvioinnin tulos	kevät 2021	syksy 2021	kevät 2022	syksy 2022
Perhekeskustoimintamallin laatiminen	Toimintamalli laadittu kyllä / ei	ei	ei		
Perhekeskustoimintamallin konseptointi alueellisena yhteistyönä	Alkukartoitus tehty kyllä / ei	ei	kyllä		
	Työpajat pidetty /3	0/3	3/3		
Perhekeskustoimintamallin jalkauttaminen pilotointien avulla	tarkentuu myöhemmin				
Lapset puheeksi – menetelmän osaamisen lisääminen	Verkkokoulutukseen ilmoittautuneiden määrä	0	60		
	Koulutuksesta valmistuneiden määrä	0	55		
Pyydä apua – menetelmän laajentaminen	Koulutetut sopimuskunnat	11	17		

2.6 Lasten ja nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen

Toimenpide vastaa seuraaviin hyötytavoitteisiin:

1. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen
2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoiwaan työhön
3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen
5. Kustannusten nousun hillitseminen

Arviointiasetelma ja lähtötilanne

Tulostavoite 1 Vahvistaa perustason ammattilaisten kykyä tukea nuorten mielenterveyttä lisäämällä psykososiaalisten menetelmien käyttöä		
mittarit / kriteerit	tiedonkeruun ja arvioinnin menetelmät	lähtötilanteen arvioinnin tulokset
Prosessitavoite 1 Koulutetaan 240 perustason ammattilaista Kognitiivisen lyhytterapian menetelmäkoulutuksella		
Koulutettujen ammattilaisten määrä Menetelmien käyttö käytännön työssä	Raportointi koulutuksista Koulutettujen kokemukset menetelmäohjauksen aikana	Kognitiiviseen ja dialektiseen menetelmään oli alueella koulutettu 32 henkilöä.
Tulostavoite 2 Vahvistaa perustason ja erikoistason yhteistyötä nuorten mielenterveyden tukemiseksi		
Yhteistyö perustason ja erikoistason välillä on vahvistunut.	Pilottikuntien kanssa käydyt keskustelut johtavien viranhaltijoiden sekä työntekijöiden ja heidän esihenkilöidensä kanssa.	
Prosessitavoite 1 Pilotoidaan Jononpurkutiimin toimintaa perustason ja erikoistason välillä		
Jononpurkutiimin toiminta on perustettu ja pilotoitu Konsultaatioiden määrä ja aiheet.	Tilastot perustuen raportointiin.	
Prosessitavoite 2 Luodaan lasten ja nuorten mielenterveyden ongelmien ehkäisyyn, tunnistamiseen ja matalan kynnyksen hoitoon yhtenäinen toimintamalli		
Toimintamallin kuvaaminen on tehty	kyllä / ei	
Tulostavoite 3 Luodaan TYKS erityisvastuualueelle yhtenäinen toimintamalli ja yhteistyörakenne nuorten psykososiaalisen tuen menetelmien implementoinnin koordinaation ja tuen järjestämiseksi		
Perustason osaamisen	kyllä / ei	Erva-alueella ei ole kuvattuna

vahvistumista sekä interventioiden vaikuttavuutta arvioidaan yhtenäisillä mittareilla. Arvioinnin tuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.		toimintamallia tai yhteistyörakennetta, jossa TYKS olisi vastuuroolissa.
Prosessitavoite 1 Erytisvastuualueella toteutetaan menetelmäkoulutuksia, interventioita sekä esh:n konsultaatioita yhtenäisen mallin mukaisesti.		
Erytisvastuualueen toimintamalli on kehitetty	kyllä / ei	
Prosessitavoite 2 Erytisvastuualueen maakunnittain on laadittu vaikuttavuusketjut toteutettavista toimenpiteistä.		
Menetelmäkoulutusten avulla toteutettujen interventioiden vaikuttavuuden arviointi on mallinnettu maakunnallisia vaikuttavuusketjuja hyödyntäen. Vaikuttavuusketjut on laadittu perustuen IOOI-malliin.	kyllä / ei	

Prosessi- ja tulosseuranta

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.5.2021

Nuorten psykososiaalisen tuen menetelmien koulutusten valmistelu on aloitettu. Kilpailutusprosessi on valmisteilla.

Jononpurkutiimin työskentelyn prosessikuvausta laaditaan ja se on lähes valmis. Samalla on valmisteltu jononpurkutiimin työntekijöiden rekrytointiprosessia, joka on käynnistymässä.

Erytisvastuualueella yhteistyötä on suunniteltu. Työryhmätyöskentelyn aloituksesta on sovittu ja työn sisältöä raamitettu.

Tehdyt kehittämistoimenpiteet 15.11.2021

Psykososiaalisen tuen menetelmien osaamisen lisäämisen osalta kognitiivisen lyhytterapian menetelmäkoulutukset on aloitettu 8.10.2021. Koulutusprosessin on aloittanut 60 opiskeluohjelmien ja nuorisopsykiatrian ammattilaista. Koulutus koostuu 3 opintopäivästä ja lisäksi menetelmien ottamista käyttöön tuetaan menetelmätyönohjauksilla, joita toteutetaan pienryhmissä 8 kertaa. Menetelmien käyttöä ammattilaisten työkaluina tullaan seuraamaan Webropol-lomakkeella, joka on osin yhteneväinen Satakunnan ja Pohjanmaan IPC-seurantalomakkeiden kanssa (2*). Näin saadaan vertailukelpoista tietoa koko Tyks YTA-alueelta. Lisäksi asiakkaana oleville nuorille on oma seurantakyselynsä, jonka nuori voi helposti itse täyttää.

Perus- ja erikoistason yhteistyön lisäämiseksi aloitti pilotoitava jononpurkutiimi toimintansa 9.8.2021. Tiimin tavoitteena on jalkauttaa kognitiivisen lyhytterapian menetelmää käytäntöön, lisätä erikois- ja perustason välistä yhteistyötä sekä –rakenteita. Tiimi toimii Hyks Varhain – toimintamallin mukaan ja siksi sen nimeksi valittiin Tyks Varhain. Tiimi on perehtynyt Hyks Varhain –malliin ja tavannut sitä käyttäviä työntekijöitä. Malli on sovellettu vastaamaan Varsinais-Suomen tarpeisiin ja Tulevaisuuden sote-keskushankkeen tavoitteisiin. Tiimin toiminnan ja toimintamallin pilotointiin ja kehittämiseen rekrytoitiin

mukaan viisi kuntaa. Jokaisesta pilottikunnasta on valittu kohteet, joissa pilotointia tehdään (1*). Kohteet ovat yleensä yläkouluja ja 2. asteen oppilaitoksia, yhdessä pilottikunnassa tehdään yhteistyötä koulun lisäksi perhe- ja sosiaalipalveluiden kanssa. Tyks Varhain tiimi on jalkautunut kouluihin, tavannut rehtoreita, erityisopettajia, opiskeluhuollon ammattilaisia, nuoria sekä heidän läheisiään. Lisäksi tiimi on keskustellut muiden hankkeiden ja alueellisten nuorisopsykiatrian poliklinikoiden kanssa. Tiimin työskentelyn tavoitteena on auttaa perustason ammattilaisia tunnistamaan nuorten avun tarve, ottamaan asia puheeksi, löytämään oikeita työkaluja työskentelyyn sekä ohjamaan nuoret oikeisiin palveluihin oikeaan aikaan. Kehittämiskohteeksi on lisäksi löytynyt nuorten ohjaaminen erikoistason palveluista takaisin perustason palveluihin.

Tyksin yhteistyöaluetasoisesti on aloitettu 25.8.21 työskentely yhdessä Pohjanmaan ja Satakunnan Tulevaisuuden sotekeskushankkeiden kanssa. Työskentelyn tavoitteena on edistää Tyks YTA-tasoista mallintamista nuorten psykososiaalisen tuen osalta. Syksyn 2021 jälkeen YTA-tasoista työskentelyä tullaan jatkamaan mallintamisen osalta yliopistosairaaloiden erillishaussa haetun koordinaatiohankkeen johdolla.

Tulos- ja prosessitavoitteiden seurannan ja arvioinnin tulokset

Mitattava tavoite ja mittari	Seurannan ja arvioinnin tulos	kevät 2021	syksy 2021	kevät 2022	syksy 2022
Psykososiaalisen tuen menetelmien osaamisen lisääminen	Koulutettujen määrä	0	60		
	Menetelmiä käyttävät	-	-		
Perustason ja erikoistason yhteistyön vahvistaminen. Jononpurkutiimin pilotointi.	Yhteistyömittarin tulokset		*1)		
	Jononpurkutiimin konsultaatioiden määrä	0	15		
	Yhteistyön toimintamallin kuvaaminen tehty kyllä / ei	ei	ei		
TYKS erityisvastualueen yhtenäisen toimintamallin ja yhteistyörakenteen laatiminen menetelmien koordinaation ja tuen varmistamiseksi.	Osaamista ja interventioiden vahvistumista arvioidaan eritasoisesti kyllä / ei	ei	osittain *2)		
	Erytisvastualueen toimintamalli on kehitetty kyllä / ei	ei	ei		
	Erytisvastualueen vaikuttavuusketjut on laadittu kyllä / ei	ei	ei		